

KVALITATIVNI STANDARDI ZA ODGAJATELJE

Standard kvalitete odgojno-obrazovnog rada odgajatelja danas se javlja kao novi izazov.

Koliko ste se puta u svojoj praksi upitali:

Radim li kvalitetno ?

Kakvi su učinci mog rada?

Jesam li djetetu pomogla ili odmogla u njegovom razvoju i učenju ?

Koliki je stvarno moj utjecaj na dijete?..

Međunarodna udruga *Korak po korak* tijekom posljednje dvije godine vrlo je intenzivno radila na osmišljavanju i definiranju kvalitativnih standarda i do sada je uspjela postaviti:

1. Kvalitativne standarde za odgajatelje i učitelje,
2. Kvalitativne standarde za program
3. Kvalitativne standarde za trenere (voditelje seminara i radionica).

Svi nabrojani kvalitativni standardi su namijenjeni prvenstveno onim odgajateljima, učiteljima i trenerima koji provode program *Korak po korak*, ali ih je moguće primijeniti i kod drugih programa, koncepcija i pristupa koji su u svojoj osnovi humanističko razvojni. Svrha kvalitativnih standarda je omogućiti odgojno-obrazovnim djelatnicima sustavni uvid u kvalitetu vlastitog rada i rada ustanove. Oni mogu služiti i za uspostavljanje permanentne kontrole kvalitete rada na razini djelatnosti. Praćenje kvalitete, nadalje, omogućuje daljnje planiranje razvoja i stvaranje novih strategija za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada.

Primjena *Kvalitativnih standarda za odgajatelje* je višestruka. To može biti:

Samoprocjenjivanje: Kvalitativni standardi za odgajatelje u početnoj se fazi mogu koristiti kao instrument za samoprocjenu. Mogu se primijeniti kao vodič koji vrlo konkretno usmjerava odgajatelja prema kvalitetnijem radu i daje mu odgovore do koje je kvalitativne razine stigao.

Valorizacija: U kasnijoj fazi isti instrument mogu primijeniti vanjski promatrači i supervizori (stručni suradnici, savjetnici), to može imati razne valorizacijske ciljeve. Jedna od mogućnosti sigurno je povezana s napredovanjima odgojno-obrazovnih djelatnika, radi stjecanja položajnog zvanja i dobivanja ili zadržavanja licence zvanja.

Evaluacija: Ovakav se instrument može koristiti i za znanstvene i istraživačke projekte različitih ciljeva.

Što čini kvalitativne standarde za odgajatelje ?

1. Individualizacija

Primijenujući svoja znanja o razvoju djeteta, te koristeći odnose koje grade s djecom i njihovim obiteljima, odgajatelji znaju prepoznati i cijeniti raznolikost svake grupe te reagirati na jedinstvene želje i potencijale svakog pojedinog djeteta.

2. Okruženje za učenje

Uređujući prostor na načine koji najbolje omogućuju djeci da se upuste u avanturu učenja, vježbaju demokraciju te rade i samostalno i s drugima, odgajatelji stvaraju sigurne, poticajne, inkluzivne sobe.

3. Sudjelovanje obitelji

Odgajatelji izgrađuju partnerski odnos s obiteljima, kako bi pružili najbolju podršku djeci pri učenju te im pomogli u skladu s njihovim razvojnim potrebama.

4. Učenje s razumijevanjem

Odgajatelji osmišljaju i provode razne strategije koje omogućavaju bolje pojmovno razumijevanje te potiču inovativnost, kreativnost, samostalno ispitivanje, društvenu suradnju i istraživanje u okviru nekog područja učenja kao i kroz više njih.

5. Planiranje i ocjenjivanje

Odgajatelji izrađuju planove koje temelje na državnim standardima, ciljevima programa i na individualnim potrebama djece te sustavnim pristupom promatraju i ocjenjuju napredak svakog pojedinog djeteta.

6. Stručno usavršavanje

Odgajatelji redovito procjenjuju i jačaju kvalitetu i učinkovitost svoga rada te surađuju s kolegama na poboljšanju programa i nastavne prakse za djecu i njihove obitelji.

Opisi standarda za odgajatelje koji provode Program *Korak po korak*

Zamišljeno je da standardi za odgajatelje Programa *Korak po korak* budu kvalitetne smjernice za odgajatelje i učitelje u razrednoj nastavi koji nastoje djeci i njihovim obiteljima pružiti uzorno odgojno-obrazovno iskustvo. Standardi predstavljaju osnovna znanja, vještine, strategije, dispozicije i obveze odgajatelja i učitelja koji podržavaju filozofiju i ciljeve Programa *Korak po korak*. Ovi standardi, u svim područjima, nastoje učvrstiti nastavnu praksu usmjerenu na dijete koja olakšava učenje na načine sukladne dječjem rastu i razvoju. Iako standardi zapravo često zahtijevaju dugoročne izmjene u nastavnoj praksi, oni također mogu nadahnuti odgajatelje i učitelje na svim razinama da u svoj posao uvode mala, ali učinkovita poboljšanja. Popisi pokazatelja kvalitete mogu pomoći pojedinim odgajateljima da zabilježe standarde koje su već dosegli, kao i one koje tek žele zadovoljiti. Vrsni odgajatelji koji provode Program *Korak po korak* dosljedno rade u skladu s ovim visokim standardima te mogu uvelike poboljšati odgojno-obrazovno iskustvo djece te pozitivno utjecati na budućnost društva.

Individualizacija

Standard: Primjenjujući svoja znanja o razvoju djeteta, te koristeći odnose koje grade s djecom i njihovim obiteljima, odgajatelji znaju prepoznati i cijeniti raznolikost svake grupe te reagirati na jedinstvene želje i potencijale svakog pojedinog djeteta.

Djeca se vrlo razlikuju po načinu i ritmu rasta, po razmišljanju, jezičnim vještinama te socijalnim ponašanjima zbog osobina ličnosti, kulturoloških vrijednosti, ili zbog nekih posebnih razvojnih potreba ili potreba u učenju. Vrsni odgajatelji znaju kako se djeca

razvijaju i kako uče, znaju osobine svakog pojedinog djeteta njima povjerenom na brigu te se upoznaju s kulturom, povijesti i sustavom vrijednosti njihovih obitelji. Kroz redovite, pozitivne kontakte sa svakim pojedinim djetetom, odgajatelji razvijaju odnose pune nježnosti te otkrivaju mnoge jedinstvene, osobne kvalitete i potencijale za učenje svakog djeteta.

Priznajući i smještajući te razlike u okruženje vrtičke sobe, odgajatelji pokazuju da ih cijene.

Okruženje za učenje

Standard: Uređujući prostor na načine koji najbolje omogućuju djeci da se upuste u avanturu učenja, vježbaju demokraciju te rade kako samostalno i s drugima, odgajatelji stvaraju sigurne, poticajne, inkluzivne sobe.

Struktura okruženja za učenje duboko utječe na odgojno-obrazovno iskustvo svakog djeteta. Odgajatelji pažljivo razmišljaju kako urediti i prilagoditi fizički prostor u kojem se djeca sigurno moći kretati za vrijeme individualnih i grupnih aktivnosti. Kada se ukaže potreba, nose izmjene i radne materijale u ovaj prostor kako bi zadovoljili potrebe različitih dobnih skupina i/ili nekog pojedinog djeteta. Angažirajući djecu kao aktivne sudionike u postavljanju jasnih očekivanja, određivanju pravila i posljedica, promiču se demokratske vrijednosti na kojima se temelji socijalna i emocionalna klima okruženja za učenje. K tomu, odgajatelji neprekidno njeguju sposobnost djece da sama biraju i rade kao samostalni učenici, a stvaraju i situacije u kojima djeca mogu raditi s drugima, izmjenjujući se i pomažući jedni drugima da dođu do rezultata.

Sudjelovanje obitelji

Standard: Odgajatelji izgrađuju partnerski odnos s obiteljima, kako bi pružili najbolju podršku djeci pri učenju te im pomogli u skladu s njihovim razvojnim potrebama.

Vrsnim odgajateljima od neprocjenjive je vrijednosti uključivanje roditelja i obitelji u odgoj i obrazovanje njihova djeteta. Obitelji djece u grupi smatraju partnerima te redovito komuniciraju s njima na različite načine, kako bi oni uvijek bili obaviješteni i kako bi pomogli svome djetetu u učenju.

Nadalje, obitelji su dobrodošle pridonjeti programu svojim interesima, hobijima, kulturnim zaleđem, posebnim vještinama, te tako pomoci odgajatelju u ostvarenju ciljeva. Izvan vrtića odgajatelji i dalje podržavaju obitelji da u domu pomažu djetetovo učenje i razvoj te da dobiju usluge i pomoć za individualne potrebe svog djeteta.

Učenje s razumijevanjem

Standard: Odgajatelji osmišljaju i provode razne strategije koje omogućavaju bolje pojmovno razumijevanje te potiču inovativnost, kreativnost, samostalno ispitivanje, društvenu suradnju i istraživanje u okviru nekog nastavnog predmeta, kao i kroz više njih.

Odgajatelji uviđaju potrebu za korištenjem različitih nastavnih pristupa koji odgovaraju različitim stilovima učenja, temperamentu i osobnosti svakog pojedinog djeteta. Kad odgajatelji prilagođavaju radne materijale za nove upotrebe i potiču djecu da sama biraju kako će učiti, oni zapravo odgovaraju na potrebe, interese i različitosti svakog djeteta. Odgajatelji raspoređuju djecu na različite načine i provode aktivnosti suradničkog učenja kako bi djeca postigla viši stupanj razumijevanja, održavala odnos suradnje sa svojim vršnjacima i razvila interpersonalne vještine. K tomu, odgajatelji koriste razne razvojno primjerene-aktivnosti, pokuse i materijale kako bi djeci dopustili da počnu

izgrađivati svoja osobna znanja i stvarati vlastitu sliku o svijetu oko sebe.

Planiranje i procjenjivanje

Standard: Odgajatelji izrađuju planove koje temelje na državnim standardima, ciljevima programa i na individualnim potrebama djece te sustavnim pristupom promatraju i ocjenjuju napredak svakog pojedinog djeteta.

Odgajatelji vode računa o standardima postavljenim u državnom kurikulumu dok izrađuju promišljene planove koji odražavaju kako ciljeve kurikuluma tako i interese pojedinaca ili grupa u vrtičkoj grupi. Kroz dugoročno i kratkoročno planiranje odgajatelji nastoje predvidjeti mnoštvo aktivnosti unutar dnevnog rasporeda koje odgovaraju stilovima učenja i sposobnostima svakog pojedinog djeteta te kad je potrebno, spremni su izmjeniti rutine. Samostalno ili u timu odgajatelji prikupljaju i ocjenjuju redovita promatranja, bilješke i dokumentaciju o napretku svakog djeteta. Ove se informacije tada koriste pri izradi daljnjih odgojno-obrazovnih planova za pojedince i grupu.

Stručno usavršavanje

Standard: Odgajatelji redovito procjenjuju i jačaju kvalitetu i učinkovitost svoga rada te surađuju s kolegama na poboljšanju programa i nastavne prakse za djecu i njihove obitelji.

Vrsni odgajatelji kontinuirano razmišljaju i procjenjuju svoju učinkovitost, kao i učinkovitost nastavne prakse koju provode. Uče kako raditi nadgradnju na jakim stranama i planiraju usavršiti se u područjima gdje se ukaže potreba. Kako bi se i dalje stručno razvijali, odgajatelji moraju koristiti svaku priliku za usvajanje novih znanja kroz literaturu, organizacije, različite izvore i obuku. Djeca će puno profitirati surađuju li odgajatelji međusobno, poboljšavajući sveukupnu kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa i učinkovitost svoga posla.

Mira Kunstek

BIBLIOGRAFIJA

National Board for Professional Teaching Standards. (1995). *Early Childhood Generalist Standards for National Board Certification*. Washington, DC

National Association for the Education of Young Children. (1998) *Accreditation Criteria & Procedures of the National Association for the Education of Young Children*. Washington, DC:NAEYC